

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง "กระบวนการคัดเลือกและนำเสนอข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศ ผ่านทางสถานีโทรทัศน์" ผู้เสนองานวิจัย ได้ศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- แนวคิดเรื่องสิ่งแวดล้อม
- ทฤษฎีผู้เปิดและปิดประตูสาร (Gatekeeper Theory)
- ทฤษฎีการจัดระเบียบวาระ (Agenda Setting)
- ทฤษฎีองค์การ
- สำนักข่าวต่างประเทศ
- แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์เนื้อหา

แนวคิดเรื่องสิ่งแวดล้อม (Environment)

สิ่งแวดล้อม (Watt, 1973 และ UNESCO 1977 อ้างถึงใน สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม, 2542) หมายถึง สรรพสิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งให้ประโยชน์และโทษ เห็นและไม่เห็นด้วยตาเปล่า เป็นรูปธรรมและนามธรรม และสิ่งเป็นพิษและไม่เป็นพิษ ซึ่งสามารถกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าสิ่งแวดล้อมหมายถึงสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเรา

สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม 2539) สรุปความหมายของคำว่าสิ่งแวดล้อมไว้ว่า สิ่งแวดล้อมหมายถึงสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งที่เป็นรูปธรรมซึ่งได้แก่จับต้องและมองเห็นได้ และนามธรรม ซึ่งได้แก่ วัฒนธรรม แบบแผน ประเพณี ความเชื่อ มีอิทธิพลเกี่ยวโยงถึงกันเป็นปัจจัยในการเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ผลกระทบจากปัจจัยหนึ่งจะมีส่วนเสริมสร้างหรือทำลายอีกส่วนหนึ่งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สิ่งแวดล้อมเป็นวงจรและวัฏจักรที่เกี่ยวข้องกันไปทั้งระบบ

ในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 ได้ให้ความหมายของคำต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของสิ่งแวดล้อมไว้ในมาตราที่ 4 (สภาพนาความแห่งประเทศไทย อ้างถึงในรสนันท์ สรรเสอาด,2540:31-32) ดังนี้

“สิ่งแวดล้อม” หมายความว่า สิ่งต่างๆ ที่มีลักษณะทางกายภาพและชีวภาพที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ซึ่งเกิดขึ้นโดยธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น

“คุณภาพสิ่งแวดล้อม” หมายความว่า คุณภาพของธรรมชาติ ได้แก่ สัตว์ พืช และทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ และสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพของ ประชาชน และความสมบูรณ์สืบไปของมนุษยชาติ

“มลพิษ” หมายความว่า ของเสีย วัตถุอันตรายและมลสารอื่นๆ รวมทั้งกาก ตะกอน หรือสิ่งตกค้างจากสิ่งเหล่านั้นที่ถูกปล่อยทิ้งจากแหล่งกำเนิดมลพิษ หรือที่มีอยู่ในสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ซึ่งก่อให้เกิดหรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือภาวะที่เป็นพิษภัยอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนได้ และให้ความหมายรวมถึงสี ความร้อน แสง เสียง กลิ่น ความสั่นสะเทือน หรือเหตุรำคาญอื่นๆ ที่เกิดหรือถูกปล่อยออกจากแหล่งกำเนิดมลพิษด้วย

“ภาวะมลพิษ” หมายความว่า สภาวะที่สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงหรือปนเปื้อนโดยมลพิษซึ่งทำให้คุณภาพของสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลง เช่น มลพิษทางน้ำ มลพิษทางอากาศ มลพิษในดิน

“แหล่งกำเนิดมลพิษ” หมายความว่า ชุมชน โรงงานอุตสาหกรรม อาคาร สิ่งก่อสร้าง ยานพาหนะ สถานที่ ประกอบกิจการใดๆ หรือสิ่งอื่นใดซึ่งเป็นแหล่งที่มาของมลพิษ

“ของเสีย” หมายความว่า ขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล น้ำเสีย อากาศเสีย มลสารหรือวัตถุอันตรายอื่นใด ซึ่งถูกปล่อยทิ้งหรือมีที่มาจากแหล่งกำเนิดมลพิษ รวมทั้งกากตะกอน หรือสิ่งตกค้างจากสิ่งเหล่านั้นที่อยู่ในสภาพของแข็ง ของเหลว หรือก๊าซ

“น้ำเสีย” หมายความว่า ของเสียที่อยู่ในสภาพเป็นของเหลว รวมทั้งมลสารที่ปะปนหรือปนเปื้อนอยู่ในของเหลวนั้น

"อากาศเสีย" หมายความว่า ของเสียที่อยู่ในสภาพเป็นไอเสีย กลิ่น คว้น ก๊าซ เขม่า ฝุ่น ละออง แก้วถ่านหรือมลสารอื่นที่มีสภาพละเอียดบางเบาจนสามารถรวมตัวอยู่ในบรรยากาศได้

"วัตถุอันตราย" หมายความว่า วัตถุระเบิดได้ วัตถุไวไฟ วัตถุออกซิไดซ์ และวัตถุเปอร์ออกไซด์ วัตถุมีพิษ วัตถุที่ทำให้เกิดโรค วัตถุกัมมันตรังสี วัตถุที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม วัตถุกัดกร่อน วัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง วัตถุอย่างอื่นไม่ว่าจะเป็นเคมีภัณฑ์ หรือสิ่งอื่นใดที่อาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สินหรือสิ่งแวดล้อม

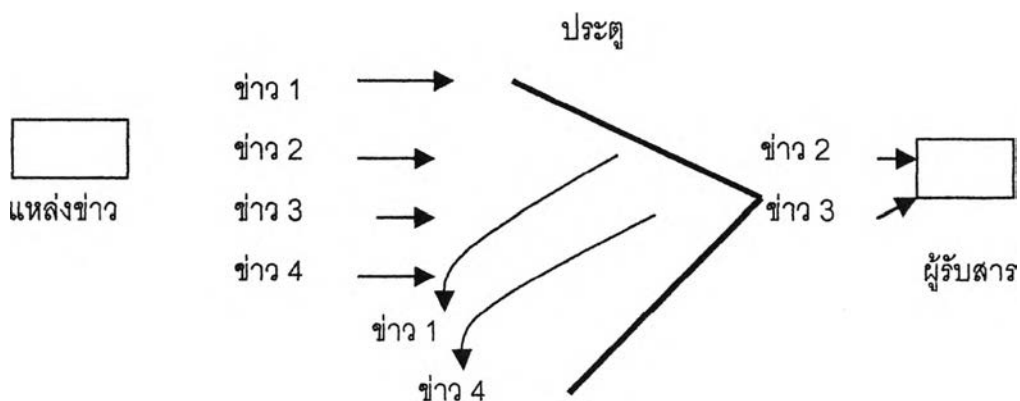
มลพิษสิ่งแวดล้อม (Environmental pollution)

ดำรงศักดิ์ ชัยสนิทและสุนี เลิศแสวงกิจ (อ้างถึงในรสนันท์ สรรเสอาด, 2540:31-32) กล่าวว่า มลพิษสิ่งแวดล้อมหมายถึง สภาพสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเราที่มีสภาพความสกปรกปนเปื้อน เช่น อากาศเป็นพิษ น้ำเสีย พื้นดินสกปรก อันเกิดจากสิ่งที่ไม่บริสุทธิ์ หรือสารพิษเข้าไปปะปนอยู่ในสิ่งแวดล้อมนั้นๆ อาจเกิดจากการกระทำของมนุษย์หรือ สิ่งแวดล้อมอื่นๆ ทำให้ส่วนผสมของอากาศ น้ำ พื้นดิน เปลี่ยนแปลงไป ทำให้สิ่งแวดล้อมขาดคุณภาพ ไม่สามารถที่จะนำสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมคุณภาพมาใช้ประโยชน์ได้ แต่กลับจะเป็นพิษหรืออันตรายต่อสุขภาพของมนุษย์ และสิ่งมีชีวิตอื่นๆ

ทฤษฎีผู้ปิดและเปิดประตูสาร (Gatekeeper Theory)

ทฤษฎีผู้ปิดและเปิดประตูสาร หรือทฤษฎีผู้เฝ้าประตู เป็นคำที่ใช้ในทางการสื่อสารมวลชน ตั้งแต่ปี 2491 หลังจากที่ เคิร์ต ลูวิน (Kurt Lewin, 1947) นักจิตวิทยาสังคมชาวเยอรมันทำการศึกษาวิจัย เกี่ยวกับวิธีการที่ให้ผลดีที่สุด ที่จะเปลี่ยนนิสัยการบริโภคอาหารของประชาชน ด้วยกระบวนการให้ความรู้ ซึ่งจากการศึกษา ลูวินชี้ให้เห็นว่าในกระบวนการทางสังคมแต่ละกระบวนการนั้น จะมีบุคคลผู้หนึ่งซึ่งอยู่ในฐานะสำคัญที่บุคคลโดยทั่วไปในระบบสังคม จะต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ Lewin บอกว่า อาหารที่ประชาชนนำมาบริโภคนั้น จะผ่านมาจากช่องทางหนึ่ง ซึ่งแต่ละส่วนของช่องทางที่อาหารเหล่านั้นผ่าน จะถูกแรงต้านบางอย่าง มิให้อาหารเดินผ่านไปตามช่องทางนี้โดยสะดวก

จากแนวความคิดของ ลูวิน นี้เอง ต่อมาเดวิด แมนนิง ไวท์(David Manning White, 1950) นักหนังสือพิมพ์ชาวอเมริกันซึ่งเคยเป็นศาสตราจารย์ทางวารสารศาสตร์ยุคแรกของมหาวิทยาลัยแคนซัส ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้นำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษากระบวนการทำงานของบรรณาธิการข่าวโทรเลขในหนังสือพิมพ์ขนาดกลางหลายฉบับ ในสหรัฐอเมริกา จากการศึกษพบว่าบรรณาธิการจะต้องเลือกข่าวเพียงบางชิ้นที่มีความเหมาะสมมาลงตีพิมพ์ ทำให้สถานะของบรรณาธิการคล้ายกับผู้เฝ้าประตูที่จะปล่อยให้ข่าวไหนผ่านหรือไม่ผ่านประตูซึ่งกระบวนการคัดเลือกมีกระบวนการตามแบบจำลองดังนี้

จากแบบจำลองของไวท์ สามารถนำมาศึกษากับกระบวนการคัดเลือกและนำเสนอข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศทางโทรทัศน์ในแง่ที่ว่าแหล่งข่าวส่งข่าวเข้ามาจำนวนมาก คือ ข่าว 1 2 3 และข่าว 4 จากนั้นโทรทัศน์จะทำหน้าที่คัดเลือกข่าวบางชิ้นเพื่อถอดความนำออกอากาศ ซึ่งข่าวที่ได้รับการคัดเลือกเผยแพร่สู่ผู้รับสารคือข่าว 2 และ 3 ส่วนข่าว 1 และ 4 คือข่าวที่ไม่ได้รับการคัดเลือกแปลออกอากาศ

ไวท์ ยังได้ทำการนับจำนวนและวัดเนื้อที่ข่าว ซึ่งบรรณาธิการข่าวโทรเลขในหนังสือพิมพ์ที่ศึกษาพิจารณาลงพิมพ์ แล้วทำการจำแนกประเภทของข่าว ที่ตัดสินใจเลือกนำลงพิมพ์แบบกว้างๆ เพื่อศึกษาว่า ข่าวประเภทใดที่บรรณาธิการเหล่านั้น ตัดสินใจเลือกลงพิมพ์และชอบข่าวประเภทใดมากที่สุด จากนั้นไวท์จึงได้ศึกษาถึงสาเหตุของเบื้องหลังการตัดสินใจเลือกข่าวแต่ละข่าวพบว่า การคัดเลือกข่าวของบรรณาธิการมีปัจจัยหลายประการเป็นตัวกำหนดในการเลือกข่าวบางข่าวลงพิมพ์ในหน้าหนังสือพิมพ์แต่ละวัน รวมทั้งความชอบ และไม่ชอบในข่าวบางประเภทได้แก่

1. ทักษะคติของบรรณาธิการแต่ละคน ที่มีต่อบางเหตุการณ์ของข่าว คือสนใจหรือชอบข่าวประเภทนั้นเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว
2. มีอคติใช้ค่านิยมส่วนตัว ประกอบการตัดสินใจเพื่อวัดคุณค่าของข่าวด้วย โดยคิดว่าข่าวที่จะออกอากาศมีประโยชน์ต่อคนดู หรือคนดูสนใจ
3. ผลกระทบของเวลานำเสนอที่มีอยู่อย่างจำกัด ทำให้บรรณาธิการต้องมีการคัดเลือกข่าวบางส่วนเพื่อออกอากาศและเลือกข่าวบางส่วนทิ้งหรือตัดทอนเพื่อให้ข่าวที่นำเสนออยู่ภายในเวลาที่จำกัด

นอกจากนี้ ความจำเป็นที่ต้องรีบตัดสินใจ หรือความใหม่สดของเหตุการณ์เมื่อเทียบกับข่าวอื่นที่มีคุณค่าเท่าเทียมกันโดยเฉพาะเนื้อที่ที่จะพิมพ์หน้า คุณภาพของการเขียน และวิธีการเขียนข่าวก็เป็นปัจจัยสำคัญ นอกจากนี้ เพื่อชี้ให้เห็นถึงอิทธิพลต่างๆ ที่มีต่อการ ตัดสินใจคัดข่าวเพื่อลงพิมพ์ จึงได้มีการเปรียบเทียบร้อยละของข่าว ที่ลงพิมพ์กับข่าวที่ไม่นำลงมาพิมพ์ตลอดจนปริมาณของขนาดเนื้อที่ข่าวแต่ละข่าว ที่ได้รับการตีพิมพ์ในแต่ละวันด้วย

ทฤษฎีของไวท์สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการศึกษาวิจัย "การวิเคราะห์กระบวนการคัดเลือกและนำเสนอข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศทางสถานีโทรทัศน์ไทย" เพราะถึงแม้จะเป็นสื่อโทรทัศน์ไม่ใช่สื่อสิ่งพิมพ์ แต่ด้วยข้อค้นพบที่เป็นเรื่องกระบวนการคัดเลือกข่าว ที่จะนำเสนอ หรือไม่นำเสนอรวมถึงเบื้องหลังการตัดสินใจเลือกข่าวสามารถนำมาอธิบายหรือตอบคำถามปรากฏการณ์ในเรื่องเดียวกันที่เกิดขึ้นในสื่อโทรทัศน์ได้โดยเฉพาะบุคคลที่อยู่ในตำแหน่งผู้เปิดปิดประตูสาร ซึ่งมีอิทธิพลต่อชิ้นข่าวที่จะไหลไปตามช่องทางข่าวสาร อันได้แก่ บรรณาธิการข่าวต่างประเทศ เจ้าหน้าที่แปลหรือ เจ้าหน้าที่เรียบเรียงข่าว บก.สถานีหรือบก.ประจำวัน และบก.อาวุโส ซึ่งความเข้าใจในระบบการทำงานของประตูย่อมจะกลายเป็นความเข้าใจในปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผู้เปิดปิดประตูสารด้วย

การศึกษาวิจัยที่น่าสนใจอีกเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับบทบาทของผู้กรองสารได้แก่งานของแมคเนลลี (Mcnelly, 1959 อ้างถึงในกิตติพงษ์ พงศ์พัฒน์, 2539) ซึ่งวิเคราะห์กระบวนการคัดเลือกข่าวต่างประเทศว่าจะไปถึงผู้รับสารนั้นข่าวสารต้องผ่านกระบวนการกลั่นกรองหลายขั้นตอน ผู้กรองสารจะประกอบด้วยผู้สื่อข่าว บรรณาธิการ ผู้เรียบเรียงข่าว พนักงานพิมพ์หรือธุรการและบรรณาธิการของสถานี ซึ่งกว่าจะถึงผู้รับสารนั้นจะเกิดการผิดพลาด อคติ กระบวนการบรรณาธิกรณ การแปล การส่งสารผ่านระบบทางเทคนิคต่างๆ และผ่านการควบคุม ข่าวสารจะถูก

คัดเลือก ตบแต่งและถ่ายทอดจากผู้กรองสารคนหนึ่งไปยังอีกคนหนึ่งในลักษณะเป็นห่วงโซ่เชิงเส้นตรง

จอห์น อาร์ บิทเนอร์ (John R.Bittner,1983 อ้างถึงในเล่มเดิม.) ได้อธิบายหน้าที่ของผู้กรองสารว่าผู้กรองสารมีหน้าที่สำคัญ 3 ประการคือ

1. ตัดทอนข่าวสาร เป็นการจำกัดข่าวสารที่ผู้รับสารจะได้รับ ซึ่งกรณีการแปลข่าวต่างประเทศ ผู้แปลในฐานะผู้กรองสารจะเลือกหยิบประเด็นหลักหรือประเด็นรองขึ้นมาแปลแต่จะไม่แปลหรือถอดความทั้งหมดเพราะมีข้อจำกัดเรื่องเวลาออกอากาศ ข่าวสารที่จะส่งไปยังผู้รับสารจึงผ่านการตัดต่อข่าวสารก่อน

2. ขยายหรือเพิ่มเติมข่าวสาร อาจทำได้โดยการอธิบาย หรือเติมรายละเอียดของข้อมูลเข้าไปในข่าวสารที่จะส่งไปยังผู้รับสาร กรณีการแปลข่าวต่างประเทศ ผู้แปลอาจต้องอธิบายข้อมูลหรือขยายความโดยเฉพาะข่าวที่มีศัพท์ทางเทคนิคเพื่อให้ข่าวสารถ่ายทอดการเข้าใจของผู้รับสาร

3. รวบรวมหรือตกแต่งข่าวสารขึ้นใหม่ บางครั้งผู้แปลข่าวต่างประเทศต้องหาข้อมูลจากแหล่งข่าวหลาย ๆ แหล่งนอกเหนือจากบทข่าวที่ได้รับและเรียบเรียงข่าวใหม่เพราะหากแปลหรือถอดความแบบตรงตัวจากบทข่าวผู้รับสารอาจไม่เข้าใจ

ขณะเดียวกัน ชมรมสื่อมวลชนด้านสิ่งแวดล้อมแห่งเอเชีย (กาญจนนา แก้วเทพ, 2532) กล่าวว่าภาระหน้าที่ที่นักสื่อมวลชนซึ่งอยู่ในฐานะผู้เปิดปิดประตูสาร (gatekeeper) ต้องกระทำคือเป็นตัวกลางที่จะแปรแนวคิดคำศัพท์ต่างๆ ด้านวิทยาศาสตร์ให้มาเป็นภาษาที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าใจและเข้าถึงแนวคิดด้านสิ่งแวดล้อมได้ ในการนี้ คุณสมบัติที่จำเป็นของพวกเขาก็คือ

- มีจิตสำนึก/สิ่งแวดล้อมในใจ ที่ถูกต้องเป็นอันดับแรก เช่น ค่านิยมต่อการบริโภคทัศนคติต่อธรรมชาติ การจัดเรียงลำดับคุณค่าของสังคมใหม่

- มีความเข้าใจที่ถูกต้องและลุ่มลึกเพียงพอในสิ่งแวดล้อมด้วยเหตุที่ปัญหาสิ่งแวดล้อมมีปัจจัยต่างๆ เชื่อมโยงกัน ดังนั้นการที่สื่อมวลชน มีวิธีคิดและทำงานแบบเดิมๆ คือคิดแบบแยกทีละส่วนทีละเรื่อง (one-problem-at-a-time approach) และคิดอยู่ในระดับของแต่ละประเทศ ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการคิดใหม่ เพราะส่วนที่สำคัญที่สุดในเรื่องสิ่งแวดล้อมคือ "การเชื่อมโยง" (Linkage)

-มีทักษะการสื่อสารเนื่องจากสื่อมวลชนเป็นผู้ยืนอยู่ตรงกลางระหว่างนักวิทยาศาสตร์ นักสิ่งแวดล้อมกับสาธารณชนจึงจำเป็นต้องมีทักษะในการแปล หรือแปรบรรดา "คำหลวง" ทางวิทยาศาสตร์ทั้งหลาย (de-jargonise) และนำเสนอในรูปแบบ และภาษา ที่ง่ายต่อการเข้าใจของบุคคลทั่วไป (reader-friendly fashion)

จากแนวคิดเรื่องผู้ทรงข่าวสาร ผู้วิจัยจะนำมาเป็นพื้นฐานในการศึกษากระบวนการเลือกข่าวสิ่งแวดล้อมของเจ้าหน้าที่แปลข่าวต่างประเทศ หรือบรรณาธิการ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องว่ามีลักษณะตามที่กล่าวหรือไม่

ทฤษฎีการกำหนดวาระ (Agenda-Setting Theory)

แมกซ์เวลล์ แม็คคอมบ์ (Maxwell McCombs, 1994) กล่าวว่า การจัดวาระคือกระบวนการที่สื่อมวลชนทำการสื่อสารหรือถ่ายทอดเนื้อหาประเด็นของข่าว ให้เป็นประเด็นของสาธารณชนที่มีความคิดเห็นร่วมกัน นั่นคือหยิบยกความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในสังคม การเมือง มาเป็นประเด็นข่าว

วาระ (Agenda) คือลำดับ (List) ประเด็นและเหตุการณ์ต่างๆ ซึ่งได้รับการนำเสนอในช่วงเวลานั้นๆ โดยการจัดลำดับความสำคัญ

เหตุการณ์ (Event) คือช่วงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งถูกจำกัดด้วยพื้นที่ (Space) และเวลา (Time)

ประเด็น (Issue) คือ ชุด (Series) ของเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกัน

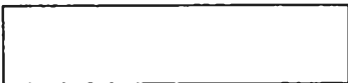
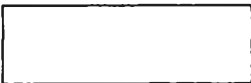
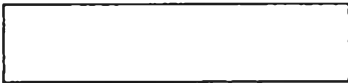

จินตนา แสงสว่าง (2538) กล่าวว่า การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดวาระ หรือการกำหนดเรื่องพิจารณา ส่วนใหญ่จะศึกษาในประเด็นหัวข้อทางการเมือง ผลที่ออกมาชี้ให้เห็นว่า สื่อมวลชนมีพลังสำคัญในการกำหนดวาระ ประเด็นสำคัญของเรื่อง

อย่างไรก็ตาม แนวความคิดในการกำหนดวาระ สามารถนำไปใช้กับการศึกษาประเด็นปัญหาสำคัญ ซึ่งไม่ใช่หัวข้อทางการเมืองได้ ดังที่ เอส กาเดียร์ (S, Gadir) ได้ศึกษาวิจัยในเรื่อง Media Agenda-Setting in Australia: the rise and fall of public issue. Media Information Australia no.26:13-33 Nov.1982 (Communication Abstract, 1983. อ้างในจินตนา แสงสว่าง, 2538) ผลการศึกษาโดยอาศัยข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคคลจากหนังสือพิมพ์ 5 ฉบับ

สถานีวิทยุ 6 สถานี สถานีโทรทัศน์ 4 สถานีในนครซิดนีย์พบว่าสื่อมวลชนประสบความสำเร็จในการกระตุ้นให้ประชาชนสนใจประเด็นสำคัญของปัญหาบางประเด็น และทิศทางการกำหนดวาระซึ่งถือเป็นการยืนยันบทบาทอันสำคัญของสื่อมวลชนในการเลือกเสนอข่าวสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทของผู้กรองสาร หรือปิดเปิดประตูสารในอันที่จะจัดกำหนดวาระ ประเด็นสำคัญของข่าว ซึ่งจะมีผลต่อการกำหนดความสนใจของประชาชน

การกำหนดวาระของสื่อมวลชน หมายถึงการเสนอหรือไม่เสนอข่าวเรื่องใดเรื่องหนึ่งของสื่อมวลชนมีผลให้สาธารณชนมีความเห็นคล้อยตามเรื่องนั้น เป็นหัวข้อหรือประเด็นที่มีความสำคัญหรือไม่มีความสำคัญที่จะนำมาพิจารณากัน อรุณช เลิศจรรยาภักช (2529) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "โทรทัศน์ วิธีคัดเลือกและจัดลำดับความสำคัญของข่าวสถานีโทรทัศน์ในกรุงเทพมหานคร" โดยศึกษารายการข่าวในประเทศภาค 20.00 น. ในช่วงเดือนมกราคม พ.ศ.2529 ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 5,7 และช่อง 9 พบว่า วิธีการคัดเลือกและจัดลำดับความสำคัญของข่าว ขึ้นอยู่กับหัวหน้าฝ่ายข่าวและบรรณาธิการข่าวเป็นสำคัญ หัวหน้าฝ่ายข่าว และบรรณาธิการข่าว จะยึดหลักการปฏิบัติงานและนโยบายวัตถุประสงค์ของสถานี ตลอดจนกฎหมายว่าด้วยระเบียบการบริหารงานทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เป็นแนวทางในการคัดเลือก และจัดลำดับความสำคัญ

หน้าที่ของสื่อมวลชนในการกำหนดวาระ เป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1972 โดย แม็คคอมบ์และชอร์ (McCombs และ D.L.Shaw,1972) เป็นผู้เสนอแนะ โดยอธิบายสื่อมวลชนมีบทบาทในการกำหนดวาระ (agenda-setting) หรือเรื่องราวต่างๆ แก่ประชาชน สื่อมวลชนมักสนใจต่อประเด็นปัญหาบางอย่างและละเลยปัญหาอื่นๆ ซึ่งส่งผลต่อมติสาธารณะ ทำให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่สื่อมวลชนกล่าวถึง รวมทั้งรับเอาระดับความสำคัญตามที่สื่อมวลชนให้แก่ประเด็นต่างๆ เหล่านั้นด้วย ซึ่งกล่าวได้ว่าเรื่องที่สื่อมวลชนเอาใจใส่มากที่สุดจะทำให้ประชาชนมีการรับรู้ว่าเป็นเรื่องที่สำคัญมากที่สุดแบบจำลองของ แม็คคอมบ์และชอร์ ในหน้าถัดไป

ประเด็นปัญหา	การให้ความสนใจของสื่อมวลชน	ระดับการรับรู้ของสาธารณชน
X1		X ₁
X2		X ₂
X3		x ₃
X4		X ₄
X5		x ₅
X6		X ₆

แบบจำลองกำหนดเรื่องพิจารณาของแม็คคอมบ์ และ ชอว์

อย่างไรก็ตาม นักเขียนชาวบางคนกล่าวว่า แนวความคิดนี้ไม่ใช่ของใหม่ ดับเบิลยู ลิปมันน์ (W.Lippmann, 1922) เคยกล่าวแสดงความคิดเห็นในวารสาร Public Opinion ในปีเดียวกันถึงบทบาทควรมีของสื่อมวลชนว่า "สื่อมวลชนมีบทบาทในการสร้างภาพต่างๆ ในหัวสมองของคนเรา" คล้ายคลึงกับแนวคิดของ บี ซี โคเฮน (B.C. Cohen, 1963) ซึ่งเป็นอีกผู้หนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความคิดในเรื่องนี้ เขาเคยกล่าวถึงอิทธิพลของหนังสือพิมพ์ในการบอกกับผู้อ่านว่า เรื่องอะไรควรจะคิด (What to think about) ซึ่งตรงกับแนวคิดในเรื่องการกำหนดหัวข้อเรื่องให้พิจารณานี้

แนวความคิดในเรื่องการกำหนดวาระของสื่อมวลชนนี้มิได้แสดงว่าสื่อมวลชนมีจุดมุ่งหมายที่จะมีบทบาทในประเด็นใดประเด็นหนึ่ง แต่ทำหน้าที่เป็นเพียงผู้เปิดประตูสารนั่นเอง สื่อมวลชนตามแนวความคิดในเรื่องการกำหนดวาระ ทำหน้าที่เป็นผู้เสนอวาระปัญหา หรือหัวข้อเรื่องต่างๆ ในสังคมในลักษณะข่าว และความคิดเห็นให้สาธารณชนได้พิจารณาว่า อะไรเป็นเรื่องที่จะนำมาคิดพิจารณาหรือสนทนาถกเถียงกัน

ดังนั้น ทฤษฎีเกี่ยวกับกับการกำหนดวาระ จึงมุ่งวิเคราะห์หน้าที่ หรือผลของสื่อมวลชนในด้านการให้ข่าวสาร (Information) แทนการชักจูง (Persuasion) สมมติฐานสำคัญกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างการที่สื่อมวลชนเลือกเน้นประเด็นสำคัญของหัวข้อ (Topic) หรือปัญหา

(Issue) ในการรายงานข่าวสารกับการที่ผู้รับสารหรือสื่อมวลชนตระหนักถึงความสำคัญ (Salience) ของหัวข้อประเด็นหรือปัญหานั้นๆ

ทฤษฎีเกี่ยวกับการกำหนดวาระนี้ แทนที่จะเน้นการเปลี่ยนทัศนคติและความเห็นตามแนวคิดเก่ากลับมุ่งวิเคราะห์วิวัฒนาการของความคิด (Cognition) เกี่ยวกับปัญหาใดปัญหาหนึ่ง หากมองในด้านการสื่อสารก็คือการเน้นความสำคัญของหน้าที่ในด้านการเสนอข่าวสารมากกว่าหน้าที่ในการชักจูง จากทฤษฎีและแนวคิดดังกล่าวกล่าวได้ว่า ผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตข่าวต่างประเทศ อันประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ภายในแผนก ซึ่งมีเจ้าหน้าที่แปลข่าวผู้ทำหน้าที่ติดต่อภาพควบคู่ไปด้วย และผู้ช่วยบรรณาธิการ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้ปิดเปิดประตูสารนี้ จะเป็นผู้กำหนดประเด็นของข่าวสาร รูปแบบ และภาพรวมทั้งเนื้อหาที่ต้องการนำเสนอสู่ประชาชน

ขณะเดียวกัน ระดับความเข้มข้นของข่าวก็มีความสำคัญในการเสริมบทบาทของการจัดวารสาร ระดับความเข้มข้นของข่าวที่ใช้โน้มน้าวใจในข่าวสารอาจทำได้หลายวิธี เช่น

1. การเพิ่มหรือขยายพื้นที่ของข่าวให้มากกว่าปกติ ข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศที่มีความยาวมากกว่าปกติ หรือเหตุการณ์เดียวแต่มีการนำเสนอหลายข่าว ทั้งการรายงาน บทวิเคราะห์ เป็นตัวกำหนดความสำคัญหรือความน่าสนใจของข่าวต่างประเทศนั้นเป็นอย่างดี
2. ความถี่ในการเสนอข่าว การนำเสนอข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศอย่างต่อเนื่องหรือบ่อยครั้ง สามารถสร้างกระแสหรือความสนใจของผู้รับสารได้
3. ระยะเวลาในการนำเสนอข่าว มีความหมายใกล้เคียงกับความถี่แม้ว่าข่าวนั้นจะถูกนำเสนอบ่อยๆ แต่ถ้าถูกนำเสนออยู่ไม่นานแล้วเลิกไปก็ทำให้การจัดวารสารนั้นหมดบทบาทไปด้วย

อิทธิพลของการจัดวารสารนั้นขึ้นอยู่กับ

1. ความสำคัญของเหตุการณ์หรือคุณค่าข่าวหรือตัวสาร
2. จำนวนผู้รับสารได้ติดตามข่าวจากการจัดวารสารซึ่งเป็นประสิทธิผลของการจัดวารสาร
3. อายุของข่าวในการจัดวารสารนับตั้งแต่เกิดข่าวหรือเหตุการณ์นั้น อาจกล่าวได้ว่าเป็นประสิทธิภาพของการจัดวารสาร

ข่าวหนึ่งๆ จะมีอิทธิพลมากตามการจัดวารสารก็ต่อเมื่อข่าวนั้นมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล นั่นคือมีผู้รับสารจำนวนมากสนใจติดตามข่าวที่น่าเสนออย่างต่อเนื่อง ทำให้โทรทัศน์สามารถป้อนข่าวอยู่ได้อย่างสม่ำเสมอ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดวารสารจะสูงขึ้นเมื่อข่าวนั้นทวีความสำคัญขึ้นไปเทียบกับข่าวอื่นๆ ข่าวที่มีอิทธิพลน้อยในการจัดวารสารจะมีลักษณะตรงกันข้ามด้วยเหตุนี้จึงมีผู้นำการจัดวารสารมาเป็นประโยชน์ในการสร้างกระแสข่าวหนึ่งกลบเกลื่อนอีกข่าวหนึ่งอยู่บ่อยครั้ง

ดังนั้น สามารถนำแนวความคิดดังกล่าวมาเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ว่า เหตุใดข่าวนั้นๆ จึงถูกพิจารณาให้เป็นข่าว และให้ความสำคัญกับประเด็นของข่าวแต่ละชิ้นอย่างไร ซึ่งนอกเหนือจากการวิเคราะห์โครงสร้างองค์กร การตัดสินใจคัดเลือกข่าวและประเด็นที่น่าเสนอของข่าวต่างประเทศแล้ว การที่จะพิจารณาถึงผลจากการทำบทบาทหรือหน้าที่นั้นเป็นอย่างไร ต้องศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาข่าวที่แปลออกมา

ทฤษฎีองค์กร (Organization Theory)

พรสุรีย์ ธนะศรีสีบวงส์ (2535) กล่าวว่า สมมติฐานของทฤษฎีนี้คือผู้กรองสารไม่ใช่บุคคลที่อยู่เพียงลำพังในกระบวนการตัดสินใจคัดเลือกข่าว หากแต่เป็นส่วนหนึ่งขององค์กรที่ผลิตข่าวซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบที่แตกต่างกันออกไป

บริด (Breed อ้างถึงในพรสุรีย์ ธนะศรีสีบวงส์, 2535) ได้วิเคราะห์ไว้ในการศึกษาเรื่อง Social Control in the News room: A Functional Analysis ว่า การแบ่งงานกันทำโครงสร้าง เป้าหมาย และนโยบายขององค์กรเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการกำหนดกฎเกณฑ์การทำข่าว ให้สมาชิกภายในองค์กรนั้นๆ ปฏิบัติตาม นอกจากนี้ เขายังได้อธิบายว่า การควบคุมขององค์กรใดๆ เกิดขึ้นโดยผ่านกระบวนการสังคมประภคิตของสมาชิกในองค์กรนั้นๆ นักข่าวในองค์กรเดียวกัน จะใช้เกณฑ์ในการพิจารณาตัดสินใจคัดเลือกข่าวที่คล้ายคลึงกัน ทั้งนี้ เนื่องจาก การทำงานในลักษณะที่เป็นงานประจำนั้น จะเป็นการเสริมแรง หรือตอกย้ำ โดยการควบคุมทางสังคม การควบคุมทางสังคมนั้น หมายรวมถึง พฤติกรรมทุกๆ อย่างที่สมาชิกขององค์กรได้แสดงให้เห็นปัจเจกบุคคลรู้ว่า พวกเขาทำถูกหรือผิด

ซีกัล (Sigal, 1973. อ้างถึงในเล่มเดิม.) อธิบายว่า ผู้สื่อข่าว บรรณาธิการ และผู้บริหาร ที่มีส่วนในการตัดสินใจคัดเลือกข่าวนั้น เป็นผู้กำหนด หรือหล่อหลอมเนื้อหาของข่าว

การพิจารณาคัดเลือกข่าวของพวกเขาเหล่านี้ มิได้กระทำโดยลำพัง หากแต่กระทำร่วมกัน โดยคำนึงถึงคุณค่าที่องค์กรนั้นยึดถือปฏิบัติอยู่ ขณะนี้ ดัน (Dun, 1969. เล่มเดียวกัน.) ชี้ชัดลงไปว่าเป้าหมายต่างๆ ขององค์กรข่าว เป็นสิ่งสำคัญสำหรับนักข่าวและบรรณาธิการข่าวหรือผู้ผลิต เพราะเป้าหมายต่างๆ ขององค์กรเป็นตัวตัดสินว่า เรื่องใดที่จะนำมาทำเป็นข่าวได้บ้าง

เอพสไตน์(Epstein, 1981. เล่มเดียวกัน) พบว่า ข่าวโทรทัศน์ เป็นผลมาจากการตัดสินใจกระทำลงไป โดยยึดถือวัตถุประสงค์ขององค์กรเป็นหลัก เพื่อที่จะธำรงไว้ซึ่งการดำเนินธุรกิจ สถานีจะต้องควบคุมข่าว ให้ตอบสนองความต้องการขององค์กร สถานีจะต้องรักษาผู้ชมไว้เพื่อโฆษณา รายการข่าวจะต้องเป็นที่ยอมรับทั่วประเทศและรักษาความน่าเชื่อถือไว้ในฐานะที่เป็นสื่อมวลชน และประการสุดท้าย สถานีจะต้องผลิตข่าวภายใต้เงินทุน และเวลาอันจำกัด

อดัมส์ (Adams, 1978. เล่มเดียวกัน.) พบปัจจัยที่คล้ายคลึงกันที่มีผลต่อการผลิตข่าวโทรทัศน์ ได้แก่ กฎหมาย เทคโนโลยี เป้าหมายทางธุรกิจ และบรรทัดฐานที่องค์กรยึดถือปฏิบัติ ท่ามกลางการแข่งขัน ปัจจัยในด้านธุรกิจเพื่อหวังผลกำไรจะเป็นสิ่งที่องค์กรข่าวให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก วัตถุประสงค์ในด้านการค้า ขององค์กรข่าว จะเป็นตัวหล่อหลอมข่าวที่เป็นผลผลิตขององค์กรนั้น

โดมินิคส์(Dominick, 1986. เล่มเดียวกัน.) ได้พูดถึงการตัดสินคุณค่าของข่าวไว้ว่าเป็นศาสตร์ที่ไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับประเพณีนิยม เทคโนโลยี นโยบายขององค์กร และเศรษฐกิจ

เฮนรี่ที่ 3 (Henry III, 1981. เล่มเดียวกัน.) พบว่า วัตถุประสงค์ทางการค้า จะเป็นปัจจัยที่กำหนดรูปลักษณะของข่าว และเพื่อที่จะเอาชนะสถานีอื่นๆ ในการแย่งชิงคนดู สถานีโทรทัศน์ จำเป็นต้องหากลยุทธ์ในการดึงดูดความสนใจของผู้ชม ส่วนหนึ่งของกลยุทธ์นี้ก็คือสร้างข่าวให้มีลักษณะที่เป็น "ดราม่า" (drama) และมีความขัดแย้งสูง หรือเน้นความบันเทิงเป็นหลัก

ขณะเดียวกัน จากการศึกษาของ กัลตุงและรูจ (Galtung and Ruge, 1965 อ้างถึงในกิตติพงษ์ พงศ์พัฒนานวภูมิ, 2539) เรื่องกระแสการไหลของข่าวในประเทศแถบยุโรปและการวิเคราะห์โทรทัศน์ของสวีเดน ต่างเห็นพ้องต้องกันว่า เหตุการณ์ที่จะถูกคัดเลือก หรือหยิบยกขึ้นมาเป็นข่าวได้ จะต้องเป็นเรื่องของชาติหรือประเทศผู้นำ หรือเป็นเรื่องราวของบุคคลชั้นนำใน

สังคม รวมถึงเหตุการณ์ไม่ดีทั้งหลาย ที่ผู้คนส่วนใหญ่ให้ความสนใจ อาจกล่าวได้ว่า ในสังคม
ชาวมุสลิมไว้สำหรับชาย เกณฑ์ในการเลือกข่าว จะได้รับอิทธิพลจากวัตถุประสงค์ในการขาย สิ่ง
ที่ผู้ชมอยากรู้จะถูกนำเสนอเป็นข่าว

นโยบายหรือเป้าหมายขององค์การ (Organization Goal)

พยอม วงศ์สารศรี (2528) กล่าวว่า เป้าหมาย หรือนโยบายคือจุดหมายปลายทางที่
กำหนดขึ้นเพื่อให้การจัดสรรทรัพยากรและกิจกรรมต่างๆขององค์การเอื้ออำนวยต่อทิศทางสุดท้าย
ที่กำหนดไว้ในองค์การนั้นๆ อย่างไรก็ตาม ยังคงมีความคิดเห็นขัดแย้งเกี่ยวกับเป้าหมายขององค์
การในกลุ่มต่างๆ อาทิ กลุ่มเศรษฐศาสตร์มีปัญหว่า เป้าหมายสุดท้ายขององค์การธุรกิจนั้นควร
จะเป็นการก่อให้เกิดผลกำไรสูงสุด หรือเพื่อประโยชน์สุขของสังคม สำหรับกลุ่มนักสังคมวิทยาก็มี
ความคิดว่าองค์การที่มีรูปแบบ (Formal Organization) นั้น ควรจะนำมาศึกษาในแง่ที่เป็นสถาบัน
อันซับซ้อน ประกอบด้วยวิวัฒนาการของเป้าหมายหลายอย่าง และมีเอกลักษณ์ของตนเอง หรือ
ในแง่ที่เป็นเครื่องมือเพื่อให้นำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดขึ้นอย่างมีเหตุผล

ส่วนกลุ่มนักทฤษฎีองค์การกล่าวว่า องค์การเป็นสิ่งที่กำหนดเป้าหมายและเป้า
หมายเป็นสิ่งที่กำหนดโครงสร้างและหน้าที่ขององค์การ อย่างไรก็ตามก็เป็นสิ่งที่ยอมรับกันว่า องค์การ
ธุรกิจส่วนมากจะมุ่งแสวงหากำไรให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ แต่ก็จะมีเป้าหมายรอง (Sub-goal)
เข้ามาเสริม เช่น การให้สวัสดิการแก่คนงาน ความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นต้นส่วนเป้าหมายของ
องค์การของรัฐ โดยมากจะมุ่งในการจัดบริการสาธารณะ (Public services) มีลักษณะเป็นการ
ให้บริการแก่ประชาชน ให้ประชาชนเกิดความพอใจ ทั้งนี้เพื่อสนองความต้องการโดยส่วนรวม
ของประชาชนนั่นเอง

ความสำคัญในการกำหนดเป้าหมายหรือนโยบายขององค์การ

1. เป็นแนวทางในการปฏิบัติกิจกรรมขององค์การ เพราะในเป้าหมายขององค์การ
จะมีการระบุสิ่งที่ต้องดำเนินการ เพื่อบรรลุเป้าหมาย
2. เป็นการอำนวยความสะดวกตามระเบียบแบบแผน หรือกฎระเบียบเกี่ยวกับการ
ปฏิบัติงานขององค์การ
3. เป็นมาตรฐานที่สมาชิกในองค์การ และคนนอกองค์การสามารถใช้วัดความสำเร็จ
ในการดำเนินงานขององค์การนั้น

ฉะนั้นการที่องค์การจะมีประสิทธิภาพ และสามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้ด้วยดี นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหาร ในการหาแนวทางที่ทำให้เป้าหมายของบุคคลมีความ สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์การให้ได้ หรือทำให้มีการขัดแย้งกันน้อยที่สุด

การศึกษาวิจัยชิ้นนี้ ใช้ทฤษฎีหรือแนวคิดเชิงองค์การอธิบายถึงกระบวนการคัดเลือก ชาวว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร ซึ่งสามารถจะโต้แย้งได้ว่า ทำยสุดแล้ว ชาวไม่ใช่ผลผลิตสุดท้าย ที่ตัดสินใจเฉพาะคนภายในองค์กรเท่านั้น หากแต่ปัจจัยภายนอกก็ มีส่วนเกี่ยวข้องด้วยเช่นกัน อาทิ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม โดยองค์กรชาวนั้น ถือเป็น ระบบย่อยและช่องทางระบบหนึ่งที่อยู่ภายในระบบใหญ่ของระบบเศรษฐกิจ สังคม และระบบ กฎหมายอีกต่อหนึ่ง เนื่องจากระบบใหญ่เป็นสภาพแวดล้อมภายนอกที่องค์กรสัมผัสอยู่ด้วย ตลอดเวลา ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงใดๆ ในสภาพแวดล้อมภายนอก จึงมีผลกระทบต่อองค์กรชาว และส่วนย่อยภายใน และในทางกลับกันการกระทำใดๆ ขององค์กรก็ส่งผลกระทบต่อองค์กรใหญ่ได้

สำนักข่าวระหว่างประเทศ

ดรูณี หิรัญรักษ์ (2542) กล่าวว่า สำนักข่าวระหว่างประเทศหรือสำนักข่าวโลกโดยทั่วไปรู้จักในนามของInternational News Agencies หรือ International News Services หรือ International Wire Services เป็นสำนักข่าวที่มีการทำงานในลักษณะให้บริการข่าวสารในระดับสากล สำนักข่าวระหว่างประเทศแต่ละสำนักข่าวจะมีนโยบายและการดำเนินงานในลักษณะที่มีความเหมือนและความแตกต่างกันในหลายๆ ด้าน

ความเหมือนกันของสำนักข่าวระหว่างประเทศ ได้แก่วัตถุประสงค์ของการปฏิบัติงานที่ เน้นให้บริการข่าวสาร โดยสำนักข่าวแต่ละแห่งจะทำการรวบรวมข้อมูลข่าวสารทุกมุมโลก โดยอาศัยเทคโนโลยีการสื่อสารทุกรูปแบบ เช่น การสื่อสารผ่านดาวเทียม ใยแก้ว คอมพิวเตอร์ เป็นต้น เทคโนโลยีการสื่อสารทำให้สำนักข่าวสามารถรวบรวมและรายงานข่าวไปทั่วโลกได้อย่างรวดเร็ว และเชื่อถือได้มากเท่าที่สำนักข่าวแต่ละแห่งจะกระทำได้ การบริการ ข่าวสารจะถูกส่งไปยังสมาชิก สื่อมวลชนทุกแขนงที่อยู่ในประเทศต่างๆ หลังจากนั้นสมาชิกจะทำการคัดเลือกข่าวสาร รูปภาพ นำเสนอต่อประชาชนในแต่ละประเทศแต่ละท้องถิ่นตามลักษณะ คุณค่าและองค์ประกอบของข่าว ที่แต่ละสื่อให้ความสำคัญ

สำนักข่าวระหว่างประเทศมีระบบการทำงานเป็นเครือข่ายและมีความสลับซับซ้อน อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ภาคพื้นดินและทางอากาศถูกนำมาผนวกกับการรายงานข่าวเป็นระบบ เป็นเครือข่ายโยงใยไปทั่วโลก อุปกรณ์เหล่านี้ได้แก่ โทรเลข โทรศัพท์ เคเบิล ทางวิทยุหรือโทรคมนาคม ดาวเทียม เป็นต้น การส่งผ่านอุปกรณ์เหล่านี้มีทั้งภาพและคำพูด สื่อมวลชนหรือหน่วยงานที่เป็นสมาชิกสามารถรับได้ตลอดเวลาผ่านโทรทัศน์ (teletape) หรือการส่งด้วยวิธีทางภาพทั้งภาพเคลื่อนไหวและภาพนิ่ง โดยข่าวที่ส่งอย่างเป็นระบบจะมีการใช้คำและภาพจำนวนมหาศาลต่อวัน แต่ละวันอาจถูกนำมาใช้ได้มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับพิจารณาเลือกส่งข้อมูลข่าวสารของแต่ละแห่ง

การดำเนินงานของสำนักข่าวระหว่างประเทศ แบ่งได้ตามวัตถุประสงค์และนโยบายของแต่ละองค์กรดังนี้

1. หน่วยงานที่มุ่งผลประโยชน์ (Profit-making) ทั้งทางด้านธุรกิจข้อมูลข่าวสารและผลประโยชน์ด้านอื่นๆ เช่น UPI
2. หน่วยงานที่ส่งเสริมและประสานร่วมมือกัน (Cooperative) โดยมุ่งให้ความร่วมมือแลกเปลี่ยนและส่งเสริมด้านข้อมูลข่าวสาร โดยไม่ได้มุ่งผลประโยชน์ทางธุรกิจเป็นหลัก เช่น AFP, AP และ Reuters เป็นต้น
3. หน่วยงานขึ้นตรงต่อรัฐบาล (Integral part of nation government) เช่น TASS และ Zinhua เป็นต้น

สำนักข่าวระหว่างประเทศแต่ละแห่ง จะมีสำนักงานสาขากระจายอยู่ทั่วโลก จำนวนสาขาในต่างประเทศจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับนโยบายและการให้ความสำคัญของข่าวสารในภูมิภาคหรือประเทศนั้นๆ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสื่อสาร โดยเฉพาะตั้งแต่ปี 2503 เป็นต้นมา การนำเอาการสื่อสารผ่านดาวเทียมมาใช้จึงพัฒนาการดำเนินงานด้านข่าวสารของสำนักข่าวระหว่างประเทศได้อย่างดียิ่ง สัญญาณจากภาคพื้นดินถูกส่งขึ้นสู่อวกาศและถ่ายทอดสู่สถานีภาคพื้นดินของดาวเทียมที่อยู่ใกล้สำนักงานข่าวใหม่ โดยมีการใช้วิทยุคลื่นสั้นติดต่อทางสายภาคพื้นดินและสายเคเบิล ซึ่งการสื่อสารผ่านดาวเทียมได้เสริมประสิทธิภาพของการส่งข่าวสารไปทั่วโลก ประกอบกับการนำเอาคอมพิวเตอร์มาใช้เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลข่าวสารในระยะต่อมา ทำให้ระบบการทำงานเป็นเครือข่ายของสำนักข่าวระหว่างประเทศมีประสิทธิภาพสูงอย่างยิ่งการนำเอา

เทคโนโลยีใหม่ๆ และความก้าวหน้าทางการสื่อสารทุกรูปแบบมาใช้ในการผลิตข่าว ส่งข่าว ทำให้ทั่วโลกสามารถรับข้อมูลข่าวสารเหล่านี้ได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพสูงในปัจจุบัน

สำนักข่าวระหว่างประเทศหรือสำนักข่าวโลกที่ได้รับการยอมรับและรู้จักกันทั่วโลก ส่วนใหญ่เป็นสำนักข่าวโลกที่เก่าแก่และมีบทบาทในเวทีการสื่อสารระหว่างประเทศยาวนาน เช่น สำนักข่าวรอยเตอร์ (Reuters) สำนักข่าวเอพี (Associated Press) สำนักข่าว ยูพีไอ (UPI) สำนักข่าวเอเอฟพี (AFP) สำนักข่าวทาสส์ (TASS) สำนักข่าวซินหัว (Zinhua) สำนักข่าวเกียวโด (Kyodo) เป็นต้น

สำนักข่าวระหว่างประเทศที่สถานีโทรทัศน์ไทยเป็นสมาชิกรับทั้งภาพและบทข่าวคือ สำนักข่าวรอยเตอร์ และ สำนักข่าวเอพี ส่วนสำนักข่าวเอเอฟพี มีสถานีโทรทัศน์ไทยบางช่องรับเฉพาะบทข่าว สำหรับสำนักข่าวเอพีปัจจุบันมีสมาชิกที่เป็นสื่อโทรทัศน์เพิ่มจำนวนมากหลังขยายการบริการจากสื่อสิ่งพิมพ์และสถานีวิทยุเข้าสู่สื่อโทรทัศน์ จึงได้จัดตั้งหน่วยงานขึ้นมารับผิดชอบงานบริการข่าวสารแก่สถานีโทรทัศน์โดยเฉพาะเรียกว่า เอพีทีวี (APTV) ก่อนจะเปลี่ยนเป็น เอพีทีเอ็น (APTN) หลังรวมกิจการกับสำนักข่าว WTN เมื่อปลายปี 2541

จากการที่สำนักข่าวรอยเตอร์และสำนักข่าวเอพีเป็นสำนักข่าวระหว่างประเทศร่วมที่สถานีโทรทัศน์ไทยเลือกใช้บริการรับ "ข่าวสารนอกประเทศ" ทั้งวัสดุดิบที่เป็นบทข่าว (scripts) และภาพ (pictures) ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาเนื้อหาข่าวสิ่งแวดล้อมจากสำนักข่าวระหว่างประเทศทั้งสองในงานวิจัยชิ้นนี้เพื่อความเป็นธรรมในการศึกษาข้อมูล เนื่องจากบางสถานีรับวัสดุดิบ (Materials) น้อยแหล่ง เช่น สถานีวิทยุและโทรทัศน์กองทัพบก หรือ ททบ5 รับสำนักข่าวรอยเตอร์เพียงช่องเดียว ขณะที่ซีเอ็นเอ็น (CNN) สถานีโทรทัศน์ไทยทุกช่องทำสัญญารับ แต่เนื่องจากซีเอ็นเอ็นมีสถานะเป็นสถานีโทรทัศน์ข่าว (Cable News Network) ไม่ได้เป็นสำนักข่าวที่ต้องให้บริการข่าวสารทุกชอกทุกมุม ครอบคลุมประเด็นต่างๆ จากทั่วโลก ผู้วิจัยจึงไม่นำมาศึกษาด้วย

แนวความคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ความหมายของการวิเคราะห์เนื้อหา

เกษม ศิริสัมพันธ์ (2507, อ้างถึงในสมบัติ สนธิราษฎร์, 2539) กล่าวว่า การวิเคราะห์เนื้อหาเป็นวิธีการวิจัยสื่อสารมวลชนชนิดหนึ่งที่มุ่งศึกษาเฉพาะตัวเนื้อหาของสื่อมวลชน ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ นิตยสาร รายการวิทยุ หรือโทรทัศน์ ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบเปรียบเทียบข้อมูลแล้ววิเคราะห์ถึงแนวโน้มของเนื้อหาการสื่อสารมวลชน

อรนุช เลิศจรรยาภักดิ์ (2532) ให้คำนิยามการวิเคราะห์เนื้อหาว่า เป็นการวิเคราะห์ให้เห็นประจักษ์ และการสำรวจเนื้อหาซึ่งแฝงอยู่กับเครื่องมือสื่อสาร โดยวิธีการจัดประเภท จัดตาราง และหาค่าจากสัญลักษณ์ และใจความเพื่อที่จะให้ทราบถึงความหมายและผลกระทบ

สรศักดิ์ คุชชีวะ (2525, อ้างถึงใน สมบัติ สนธิราษฎร์, 2539) ได้สรุปความหมายของการวิเคราะห์เนื้อหาไว้ว่า

1. เป็นเทคนิคการวิจัยอย่างหนึ่งที่ไม่ได้เป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เช่นเดียวกับการวิจัยแบบอื่นๆ
2. ต้องมีการสร้างเครื่องมือที่มีความเป็นปรนัย (Objectivity) และมีความเชื่อถือได้ (Reliability) กล่าวคือเครื่องมือที่สร้างเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์เนื้อหานั้น เมื่อนำไปใช้ในสถานการณ์ที่ต่างกัน ผู้วิเคราะห์ต่างกัน แต่ใช้ข้อมูลแบบเดียวกันผลที่ได้ย่อมเหมือนกัน
3. ควรมีผลสรุปที่อธิบายความหมายของเนื้อหาได้ทั้งในด้านปริมาณ (Quantitative) และในด้านคุณภาพ (Qualitative) อย่างมีความเที่ยงตรงตามธรรมชาติของสาร (Validity)

อุทุมพร จามรมาน (2531, อ้างถึงในเล่มเดิม) ได้สรุปความหมายของการวิเคราะห์เนื้อหาว่า เป็นวิธีการเฉพาะที่มีกระบวนการที่เป็นระบบ มีเอกลักษณ์เฉพาะโดยพิจารณาจากการวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือพิมพ์ โฆษณา วรรณคดี เป็นต้น ตัวอย่างการวิเคราะห์เนื้อหา ได้แก่ การวิเคราะห์บทสนทนาของบุคคลสำคัญ การวิเคราะห์ตำราเรียน การวิเคราะห์บทบรรณาธิการ การวิเคราะห์รายงานข่าว การวิเคราะห์เนื้อหา ต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ให้ชัดเจนว่า จะต้องการอะไร เพื่ออะไร ผลการวิเคราะห์เนื้อหาต้องได้รับการตรวจสอบทั้งในแง่ความเที่ยงและความตรง

นอกจากนี้ ได้มีผู้เชี่ยวชาญในต่างประเทศหลายท่าน ให้คำจำกัดความของการวิเคราะห์เนื้อหา ดังนี้ (สมบัติ สนธิธรรมากุล, 2539)

เออร์วิง แอล เจนิส (Irving L. Janis, 1949) ได้ให้คำนิยามของการวิเคราะห์เนื้อหาว่า หมายถึงเทคนิคใดๆก็ตามที่มีลักษณะเป็นไปเพื่อการแบ่งกลุ่ม (Classification) ของสัญลักษณ์ (Sign-Vehicles) ทั้งนี้ จะขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจ (Judgments) ของกลุ่มนักวิเคราะห์ที่จะจัดแบ่งประเภท (Categories) ของสัญลักษณ์ดังกล่าว โดยมีพื้นฐานมาจากหลักเกณฑ์ที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อให้ นักวิเคราะห์เหล่านั้น สามารถตัดสินใจออกมาอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ (Scientific Observer)

เบอร์นาร์ด เบเรลสัน (Bernard Berelson, 1971) ให้ความหมายของการวิเคราะห์เนื้อหาว่า สิ่งหนึ่งที่สำคัญในกระบวนการสื่อสารคือเนื้อหาของสาร โดยทั่วไปแล้วหนังสือพิมพ์รายวันแต่ละฉบับ จะเสนอเรื่องราวต่างๆ หลายเรื่องให้กับผู้อ่าน การที่ผู้วิจัยต้องการทราบว่าหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับบอกอะไร หรือเสนออะไรแก่ผู้อ่านบ้าง จะต้องทำการศึกษาเนื้อหาของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ การศึกษาเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ก็ทำได้โดยระเบียบวิธีวิจัยแบบวิเคราะห์เนื้อหาซึ่งเป็นเทคนิควิธีวิจัยสำหรับพรรณนาเนื้อหาการสื่อสารที่ปรากฏอย่างเป็นวัตถุวิสัย เป็นระบบ และเป็นปริมาณ

ที เอฟ คาร์นี (T.F. Camey, 1972) กล่าวว่า การวิเคราะห์เนื้อหาเป็นเทคนิคการอนุมานโดยอธิบายลักษณะเฉพาะของข่าวสารอย่างเป็นวัตถุวิสัย และเป็นระบบ ส่วน ดับเบิลยู อี คลาสัน (W.E. Clason, 1973) กล่าวเพิ่มเติมว่า นอกจากจะใช้สำหรับการพรรณนาเนื้อหาอย่างเป็นวัตถุวิสัย เป็นระบบ เป็นปริมาณแล้ว ยังต้องเป็นที่ปรากฏชัดอีกด้วย

ริชาร์ด ดับบลิว บัดด์ และคณะ (Richard W. Budd et al, 1967) ได้ให้คำนิยามว่าการวิเคราะห์เนื้อหาคือเทคนิคอย่างมีระเบียบ (A Systematic Technique) ที่ใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหาของสารและการจัดการเกี่ยวกับสารนอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือในการสังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรมสื่อสารที่แสดงออกมาแก่สาธารณะชนของผู้ส่งสาร

จะเห็นได้ว่า คำจำกัดความที่กล่าวมาข้างต้น มีคำสำคัญๆ อยู่ 4 คำ คือ วัตถุวิสัย เป็นระบบ เป็นปริมาณ และที่ปรากฏชัดซึ่งเวย์น เอ แดเนียลสัน (Wayne A. Danielson, อ้างถึงในสมบัติ สนธิธรรมากุล, เล่มเดิม) ได้นำคำเหล่านี้มาอธิบายดังนี้

วัตถุดิบ หมายถึง กลุ่มที่ใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหาที่อาจอธิบายอย่างกระชับ ซึ่งคนต่างกลุ่มกันสามารถวิเคราะห์เนื้อหาประเภทเดียวกันได้โดยใช้คำจำกัดความเหล่านี้ และได้ผลออกมาเหมือนกัน แต่ถ้าการวิเคราะห์เป็นอัตวิสัย แทนที่จะเป็นแบบวัตถุดิบแต่ละคนก็จะมี การวิเคราะห์เนื้อหาของเขาเอง ดังนั้นวิธีการที่เป็นวัตถุดิบ ผลที่ได้จะขึ้นอยู่กับระเบียบการมีชี้น้อยอยู่กับผู้วิเคราะห์

เป็นระบบ หมายถึง การคัดเลือกเนื้อหาที่จะทำการวิเคราะห์ จะต้องไม่อคติ ไม่มีการกะเกณฑ์ล่วงหน้าหรืออีกนัยหนึ่ง ผู้วิเคราะห์ไม่สามารถเลือกที่จะตรวจสอบเฉพาะบางอย่างหรือเฉพาะที่สอดคล้องกับสมมติฐานโดยไม่สนใจประเด็นอื่นๆ ความหมายของการเป็นระบบนี้ ทำให้เห็นชัดว่า การวิเคราะห์เนื้อหาไม่ใช่เรื่องการโต้แย้งในข้อมูลที่มีอคติ แต่เป็นเรื่องของการ พิสูจน์เฉพาะจุด หรือวิธีการที่เป็นระบบ ประการแรก หมายถึง การนำระเบียบการชุดเดียวกันมาใช้กับเนื้อหาทั้งหมดที่นำมาวิเคราะห์ ประการที่สอง หมายถึง การกำหนดกลุ่มที่จะใช้ในการวิเคราะห์เพื่อว่าเนื้อหาที่อยู่ในประเด็นทั้งหมดจะได้รับการวิเคราะห์ ประการสุดท้าย หมายถึง การวิเคราะห์ได้รับการออกแบบเพื่อเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการวิจัย ความถี่ และจำนวนร้อยละในรูปแบบต่างๆ การเสนอด้วยวิธีนี้จะช่วยให้เห็นได้ชัดว่า ส่วนใดถูกต้องหรือผิดพลาด โดยใช้หลักสถิติเข้าช่วย

ที่ปรากฏชัด หมายถึง เนื้อหาจะต้องได้รับการลงรหัสในขณะที่ปรากฏ

เคลาส์ คลิปเพนดอร์ฟ (Klaus Krippendorff, 1980 อ้างถึงในเล่มเดิม) ให้ความหมายว่า การวิเคราะห์เนื้อหา เป็นเทคนิคการวิจัยอย่างหนึ่งในการทำเครื่องมือ (ข้อมูล) ให้ความเชื่อถือได้ และมีผลสรุปที่เที่ยงตรงจากข้อมูลไปสู่บริบท (Context) ของข้อมูล

หน่วยของการวิเคราะห์เนื้อหา (The Unit of Content Analysis)

หน่วยของการวิเคราะห์เนื้อหา จะช่วยให้การวิเคราะห์เนื้อหา สามารถอธิบายได้ในเชิงปริมาณ หน่วยของการวิเคราะห์เนื้อหา แบ่งออกเป็น

ก. หน่วยในการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) เฟรด เอ็น เคอริงเจอร์ (Fred N.Kerlinger, 1972 เล่มเดียวกัน) ได้อธิบายถึงหน่วยที่สำคัญ 5 หน่วยดังนี้

1. การใช้คำ (Words) เป็นหน่วยในการวิเคราะห์ "คำ" อาจหมายถึง "กลุ่มคำ" (Word-compound) บางครั้งเรียกว่าหน่วยสัญลักษณ์ (Unit of Symbol) หรือ สัญลักษณ์ (Symbol) หรือใช้คำว่าถ้อยคำ (Term)

2. แนวคิดหลัก (Theme) เป็นหน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหาที่ใหญ่กว่าคำ ซึ่งอาจจะปรากฏอยู่ในประโยค หรือ ข้อความ อาจอยู่ในประโยคเดียว (Simple Sentence) หรือ สังกรประโยค (Sentence-compound) การใช้แนวคิดหลักนี้ นับว่าเป็นหน่วยที่มีประโยชน์สูงสุดในการวิเคราะห์เนื้อหา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เป็นประโยชน์สำหรับการศึกษามลกระทบของการสื่อสารมวลชนต่อสาธารณชน

3. คุณลักษณะ (Character) เป็นการกำหนดหน่วยโดยพิจารณาจากคุณลักษณะที่ปรากฏอยู่ในสาร เช่น ในบทละคร เรื่องราว การตัดสินใจพิจารณาลงรหัสของหน่วยนี้ จำเป็นต้องพิจารณาทั้งเรื่อง จึงจะสามารถแยกแยะคุณสมบัติออกมาได้ เช่น การแยกแยะคุณสมบัติด้านการศึกษา สถานภาพทางการเงิน ศาสนา เชื้อชาติ เป็นต้น

4. รายเรื่อง (Item) เป็นหน่วยที่ใช้บ่อยที่สุดในการวิเคราะห์เนื้อหา รายเรื่องของสื่อที่ต่างกันจะไม่เหมือนกัน เช่น นิตยสาร หนังสือพิมพ์ บทความ สุนทรพจน์ รายการวิทยุ รายการโทรทัศน์ จุดหมาย เป็นต้น รายเรื่องคือการจัดเรื่องอย่างกว้างๆ โดยวิเคราะห์เรื่องทั้งหมดและภายในเรื่องแต่ละเรื่องนั้น ยังสามารถจัดแบ่งแยกย่อยออกไปได้อีก เช่น ชาวสามารถจัดกลุ่มเนื้อหาเรื่องได้อีก เช่น ชาวภายในประเทศ ชาวต่างประเทศ ชาวเศรษฐกิจ เป็นต้น

5. การวัดเนื้อที่และเวลา (Space and Time) เป็นการวิเคราะห์ที่ใช้วัดลักษณะทางกายภาพของงานสื่อสาร ความกว้างของคอลัมน์ จำนวนหน้า ความยาวของบรรทัด สำหรับรายการวิทยุ หรือ โทรทัศน์ อาจวัดเป็นนาที และวัดเป็นคอลัมน์สำหรับสื่อสิ่งพิมพ์

การวิเคราะห์เนื้อหานั้นสามารถใช้หน่วยการวิเคราะห์หลายๆ ประเภทรวมกันได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ ของการศึกษานั้นๆ

ข. หน่วยในการระบุจำนวน (Unit of Enumeration)

- เนื้อที่ (Space) คือการวัดเนื้อหาด้วยจำนวน คือ คอลัมน์นี้ว คอลัมน์ เชนติเมตร B.S.U. (Basic Space unit) หน้าบรรทัด ย่อหน้า
- การปรากฏ (Appearance) เป็นการนับคุณสมบัติของเนื้อหาของสารที่ต้องการการนับจะนับการปรากฏของเนื้อหาว่าปรากฏหรือไม่ปรากฏ
- ความถี่ (Frequency) เป็นวิธีการที่ใช้มากที่สุดในการวิเคราะห์เนื้อหา เช่นการนับความถี่ในการใช้คำหนึ่งๆ เป็นต้น
- ความเข้ม (Intensity) เป็นหน่วยในการระบุจำนวนที่ใช้ในการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม และทัศนคติที่ปรากฏในเนื้อหาของสาร แล้วจัดทำเป็นตาราง (Scale) เรียงลำดับข้อความที่แสดงความเข้มในเรื่องค่านิยมและทัศนคติ ในเรื่องที่มีแนวคิดหลักเดียวกัน แต่มีการใช้คำและส่วนประกอบของประโยคต่างกัน ซึ่งจะใช้เป็นตัวชี้ถึงความเข้มที่ต่างกัน

ประโยชน์ของการวิเคราะห์เนื้อหา

การวิเคราะห์เนื้อหาสามารถใช้ประโยชน์ในการศึกษาแนวโน้มของเนื้อหา ไม่ว่าจะ เป็นสาขาวิชาใดก็ตาม สามารถอธิบายถึงพัฒนาการของสาขาวิชาต่างๆ สะท้อนให้เห็นขอบเขต และลักษณะของเนื้อหาในแต่ละช่วงเวลา และสามารถช่วยในการปรับปรุงเนื้อหาให้ตรงกับ วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (สุพิตรา คูหากาญจน์, 2530)

อย่างไรก็ตาม การวิจัยด้วยการวิเคราะห์เนื้อหานั้นมีข้อที่แตกต่าง จากการวิจัย ประเภทอื่นอยู่หลายประการ ได้แก่

1. การวิเคราะห์เนื้อหาเป็นเทคนิคการวิจัยอย่างหนึ่งที่ช่วยก่อให้เกิดสภาวะที่ผู้ได้รับ การวิจัยไม่รู้ตัว(Unobtrusive) เกิดความเป็นธรรมชาติของข้อมูลที่ได้รับอันเป็นผลมาจากการ วิเคราะห์เนื้อหาที่ศึกษาจากสาร (Message)
2. การวิเคราะห์เนื้อหาสามารถนำมาใช้ได้กับข้อมูลที่ไม่มีโครงสร้างชัดเจนเมื่อ เปรียบเทียบการวิจัยแบบอื่น เช่น การออกแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ ซึ่งลักษณะเช่นนี้เป็น การวางแผนคำตอบให้กับผู้ตอบ ในขณะที่การวิเคราะห์เนื้อหานั้น ผู้วิจัยต้องสนใจข้อมูลทุกอย่าง

ที่ส่งมาจากผู้ส่งสาร ซึ่งอาจประกอบด้วยภาษา เหตุผล จะไม่มีลักษณะของข้อมูลที่ถูกกำหนด โครงสร้างข้อมูลมาก่อนแล้ว

3. การวิเคราะห์เนื้อหาเป็นวิธีการที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดความหมายของข้อมูล ตลอดจนกระบวนการทำให้ข้อมูลอยู่ในรูปของสัญลักษณ์ ซึ่งการวิจัยด้วยเทคนิคอื่นๆ จะไม่สนใจในเรื่องของการใช้ภาษา การใช้ถ้อยคำในการตอบและไม่มีการนำเอาคำตอบดังกล่าวมาทำให้ อยู่ในรูปของสัญลักษณ์

4. การวิเคราะห์เนื้อหา สามารถใช้ได้กับข้อมูลที่มีความกว้างมากขณะที่การวิจัยแบบอื่นจะทำการศึกษาได้ในวงแคบ เช่น ศึกษาเฉพาะกรณีซึ่งเป็นการศึกษาแบบลึก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อรนุช เลิศจรรยาภักดิ์ (2529) ได้ทำการวิจัยเรื่องโทรทัศน์ วิธีคัดเลือกและจัดลำดับ ความสำคัญของข่าวสถานีโทรทัศน์ในกรุงเทพมหานคร พบว่าวิธีการคัดเลือกและจัดลำดับความ สำคัญของข่าวขึ้นอยู่กับหัวหน้าฝ่ายข่าว และบรรณาธิการข่าวเป็นสำคัญ หัวหน้าฝ่ายข่าวและ บรรณาธิการข่าวจะยึดหลักการบริหารงาน นโยบาย วัตถุประสงค์ของสถานีโทรทัศน์ ตลอดจน กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารงานวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เป็นแนวทางในการ คัดเลือก การจัดลำดับความสำคัญและการจัดกำหนดวาระประเด็นสำคัญของข่าว (agenda-setting)

กิตติพงษ์ พงศ์พัฒนานวุฒิ (2539) ซึ่งวิจัยเรื่องสถานภาพและกระบวนการควบคุมประตู่ ข่าวสารของสำนักพิมพ์หนังสือเล่มในประเทศไทย พบว่า ในกระบวนการควบคุมประตู่ข่าวสารของ สำนักพิมพ์หนังสือเล่ม สำนักพิมพ์ส่วนใหญ่ใช้เกณฑ์ในการพิจารณา กลั่นกรอง ตัดสินใจ คัดเลือก ต้นฉบับโดยพิจารณาถึงนโยบายของสำนักพิมพ์มากที่สุด รองลงมาพิจารณาถึงความต้องการของ ผู้อ่าน พิจารณาตามความสนใจส่วนตัว ตามลำดับ

สำนักพิมพ์ส่วนใหญ่ใช้เกณฑ์การพิจารณาคุณสมบัตินักเขียนว่า มีความรู้ในเรื่องที่ เขียนเพียงใดมากที่สุด รองลงมาพิจารณาความสามารถในการใช้ภาษา คุณวุฒิของนักเขียน ชื่อเสียงของนักเขียน การเป็นคนที่มีแนวคิด อุดมการณ์ตรงกันและเป็นคนที่รู้จักกันเป็นการส่วนตัว ตามลำดับ

สำนักพิมพ์ส่วนใหญ่มีเกณฑ์ในการคัดเลือกเนื้อหาหนังสือตามวัตถุประสงค์เพื่อการส่งเสริมความรู้ สถิติปัญญามากที่สุด รองลงมาพิจารณาตามความสนใจของสำนักพิมพ์พิจารณาในการแบ่งการขายการตลาด และการส่งเสริมความบันเทิง พักผ่อนตามลำดับ

พรรณีย์ วิชาชฎ (2531)ศึกษาการกำหนดเรื่องพิจารณาข่าวการเกษตรของโทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์พบว่า

1. ข่าวการเกษตรของโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ต่างกัน ระดับความสนใจในการกำหนดเรื่องพิจารณาต่างกันเฉพาะในลักษณะการนำเสนอเนื้อหาข่าวเพาะปลูก ข่าวป่าไม้ และการเสนอบุคคลในข่าว

2. ระดับความสนใจในประเภทข่าวที่นำเสนอ รวมทั้งความสนใจในลักษณะการนำเสนอข่าวประมงและข่าวปศุสัตว์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ภาพพจน์ของการเกษตรที่ปรากฏในข่าวโทรทัศน์ สัมพันธ์กับนโยบายและระดับความสนใจในการกำหนดเรื่องพิจารณาของโทรทัศน์ ส่วนภาพพจน์ของหนังสือพิมพ์นั้น สัมพันธ์กับนโยบาย แต่ไม่สัมพันธ์กับระดับความสนใจในการกำหนดเรื่องพิจารณาของหนังสือพิมพ์

K.N.Pandey และคณะ (Media Asia,Vol 17/No.1,1990) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง สื่อมวลชนกับสิ่งแวดล้อม (Media and Environment) ที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ Doordashan Kendra,Lucknow (DDK) และ Air (All India Radio) Varanasi ในปี 1987 พบว่า แม้หน่วยงานทั้งสองแห่ง จะถูกควบคุมแบบเบ็ดเสร็จจากรัฐบาลส่วนกลาง แต่ก็ให้ความสำคัญกับปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยมีการจัดสรรเวลาเพื่อสร้างการรับรู้ ด้วยการให้การศึกษ และมีข้อเสนอแนะว่า การที่จะสงวนรักษาสิ่งแวดล้อมได้ ควรมีการดำเนินการรณรงค์เพื่อสร้างความเข้าใจแก่ประชาชน ทั้งทางวิทยุและโทรทัศน์อย่างจริงจัง และเป็นระบบ

Tsan-Kuo Chang and Jae-Won Lee (Journalism Quarterly, Autumn, 69/3, 1992) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการคัดเลือกข่าวต่างประเทศ ของ Gatekeepers โดยสำรวจบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ระดับแนวหน้า ในสหรัฐฯ ระหว่างกลางเดือนธันวาคม 1987 ถึงต้นเดือนมีนาคม 1988 พบว่า มีปัจจัย 12 ประการ ที่มีผลต่อการคัดเลือกข่าวต่างประเทศลง โดยสิ่งสำคัญอันดับแรกในการเลือกนำเสนอข่าวนั้นๆ ก็คือ เหตุการณ์นั้นคุกคามต่อประเทศ (Threat of event to United States) รองลงมาคือคุกคามต่อสันติภาพโลก (Threat of event to world peace) ส่วน

เหตุการณ์ที่อยู่ในความสนใจของผู้อ่าน อยู่อันดับ 3 ขณะที่เหตุการณ์ที่สหรัฐฯ มีส่วนเกี่ยวข้องด้วย เป็นปัจจัยที่ทำให้บรรณาธิการตัดสินใจเลือกลง มีความสำคัญในอันดับ 5